

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Με τις υποθετικές προτάσεις
- Με τα έναρθρα και τα άναρθρα ουσιαστικά
- Με τη χρήση των διαλυτικών
- Με τη σημασία και τη χρήση εκφράσεων

Η χελώνα και ο Ρεβιθάκης

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας ψαράς χήρος και δεν είχε καθόλου παιδιά και πήγε μια μέρα να ψαρέψει και δεν έπιασε τίποτα: μόνο μια χελώνα πιάστηκε στα δίκτυα του και είπε:

– Αυτή ήταν το τυχερό μου, ας την πάρω στο σπίτι· και την πήρε και την είχε στο σπίτι του.

Ενώ πρώτα ήταν το σπίτι του μέσα στα σκουπίδια βουτηγμένο, τη δεύτερη τη μέρα που πήγε τη χελώνα στο σπίτι, το πύρε σκουπισμένο και παστρεμένο* γυαλιά καρφιά και θαύμασε ο καμένος ο ψαράς ποιος τα κάνει αυτά.

Την άλλη την ημέρα ήταν πολύ φύλαξε και βλέπει και βγαίνει από μέσα' απ' τη χελώνα μια κοπέλα που η ομορφιά της στον κόσμο δε στάθηκε. Άμα βγήκε ήτοι πόνη, την έπιασε και είπε:

– Συ ήτοι πόνη είσαι που με νοικοκυρεύεις και δεν το ξέρω;

Κι έπιασε και έσπασε το καύκαλο της χελώνας κι απόμεινε κοπέλα πια και τη στεφανώθηκε και την πήρε γυναίκα.

Ο βασιλιάς εκείνου του τόπου ήταν ανύπαντρος κι έδωκε σ' όλα τα κορίτσια από ένα πέπλο να κεντήσουν και όποια το κεντήσει καλύτερα θα την πάρει γυναίκα. Έδωκαν και στους ψαρά τη γυναίκα. Κι εκείνη, χωρίς να ξέρει με τι σκοπό θα το κεντήσει, έπιασε και κέντησε ένα πέπλο και είχε τη θάλασσα με τα ψάρια και με τα καράβια. Κέντησαν κι άλλα κορίτσια και είχε προστάξει ο βασιλιάς την ίδια την ημέρα τα ίδια τα κορίτσια να πάνε καθένα το πέπλο. Λοιπόν, πήγε κάθε ένα το πέπλο του, πήγε και η γυναίκα του ψαρά.

Άμα την είδε αυτός, τρεπλάθηκε από την ομορφιά της. Βλέπει και το πέπλο που είχε κεντήσει κι ήταν το καλύτερο απ' όλα, και είπε να την πάρει και αυτή αποκρίνεται πως είναι παντρεμένη μ' έναν ψαρά.

– Πες στον άντρα σου να έρθει εδώ, της είπε ο βασιλιάς.

– Ορισμός σας, αφέντη βασιλιά, είπε και πάει στο σπίτι της και είπε στον άντρα της «να πας και σε θέλεις ο βασιλιάς».

Πηγαίνει ο καμένος ο ψαράς και πέει του βασιλιά:

– Τι με θέλεις, αφέντη βασιλιά;

* παστρεμένο: καθαρό

- Αυτή η γυναίκα πόχεις εσύ δεν είναι για σένα· λοιπόν, αν θέλεις να κρατήσεις τη γυναίκα σου, θα κάνεις ένα τραπέζι από ψάρια να φιλέψεις* όλο το στράτευμά μου και να χορτάσει, αλλιώς θα την πάρω εγώ.

- Καλά, αφέντη βασιλιά, αποκρίνεται ο ψαράς, και πάει στο σπίτι και πέει στη γυναίκα του: Αχ, γυναίκα, το πέπλο μάς βγήκε σε κακό. Με πρόσταξε ο βασιλιάς, αν θέλω να σε κρατήσω, να φιλέψω όλο το στράτευμά του ψάρια μια μέρα, αλλιώς θα σε πάρει εκείνος, γιατί, πέει, δεν ταιριάζεις με μένα.

- Απ' αυτό το πλάι να κοιμηθεί ο βασιλιάς, είπε η γυναίκα του. Εσύ, άντρα μου, να πας τώρα δα στο μέρος που με ψάρεψες και να φωνάξεις τη μάνα μου να σου δώσει το μικρό το τεντζεράκι.

Πηγαίνει λοιπόν ο ψαράς στη θάλασσα και φωνάζει:

- Κυρά μάνα θάλασσα, έβγα και σε θέλω.

Βγαίνει από μέσα από τη θάλασσα μια γυναίκα και του πέει:

- Καλώς τον γαμπρό μου και καλώς τον· τι αγαπάς;

- Μ' έστειλε η θυγατέρα σου να μου δώσεις το μικρό το τεντζεράκι.

- Καλά, γαμπρέ, είπε και κατέβηκε κι έφερε ένα τεντζεράκι που έπαιρνε ένα πιάτο φαΐ μονάχα, και το έδωσε στον γαμπρό της και πάει και πέει στη γυναίκα του:

- Εμ, αυτού αν εμένα μονάχα κάνεις να μαγειρέψεις δε φτάνει, όχι το στράτευμα του βασιλιά.

- Έννοια σου, άντρα, αυτό το τεντζεράκι μπορεί να χορτάσει δέκα φορές ίσαμε το στράτευμα του βασιλιά, μόνο να πας να προσκαλέσεις τον βασιλιά με το στράτευμά του και να έρθουνε αύριο να τους φιλέψουμε.

Σηκώνεται λοιπόν ο ψαράς και πήγε στον βασιλιά και του πέει:

- Αύριο, αφέντη βασιλιά, αν κοπιάσετε, το τραπέζι θα είναι έτοιμο.

Τη δεύτερη τη μέρα λοιπόν παίρνει ο βασιλιάς το στράτευμά του και πήγανε και καθίσανε σ' ένα πλατύ μέρος· και είχε τρεις ανθρώπους και κουβαλούσαν τα φαγιά. Πήγανε οι άνθρωποι του βασιλιά και τους πέει ο ψαράς:

- Ρωτήστε τον βασιλιά τι φαγί θέλει πρώτα.

Πήγανε και ρωτήσανε τον βασιλιά και πρόσταξε να πάνε πρώτα σούπα ψαρένια. Απλώνει η γυναίκα του ψαρά την κουτάλια μες στο τεντζεράκι και βγάζει ψωμιά όσα χρειαζότανε. Ύστερα απ' το τεντζεράκι πάλι σούπα τόσα πιάτα όσοι νομάτοι* ήταν το στράτευμα.

Αφού φάγανε σούπα, πρόσταξε ο βασιλιάς να φέρουνε βραστά ψάρια. Χώνει πάλι την κουτάλια η γυναίκα και έβγαλε βρασμένα ψάρια. Ύστερα ο βασιλιάς γύρευε με την αράδα ψάρια με κρομμύδια, τηγαντά, ψωτά και με λογιών λογιών τέχνη. Κι όλα αυτά τα φαγιά βγαίνανε μέσα από το τεντζεράκι, ώσπου χόρτασε το στράτευμα του βασιλιά και σπκωθήκανε και πάνε στη δουλειά τους και γλιτώνει ο ψαράς τη γυναίκα του.

Αφού περάσανε κάμποσες μέρες, τον φώναξε τον ψαρά πάλι ο βασιλιάς και του πέει:

- Αυτή η γυναίκα δεν ταιριάζει με σένα· αν δεν ταΐσεις αύριο όλο το στράτευμά μου με σταφύλια, θα σου πάρω τη γυναίκα σου.

- Πολύ καλά, αφέντη βασιλιά, είπε ο ψαράς και έφυγε και πάει με το παράπονο στο σπίτι και πέει στη γυναίκα: Σ' έβαλε στο μάτι, γυναίκα, ο βασιλιάς και έβαλε τα δυνατά του να σε πάρει από τα χέρια μου. Πρόσταξε τώρα να φιλέψω όλο το στράτευμά του σταφύλι. Τέτοιον καιρό πού να βρούμε σταφύλια!

- Έννοια σου, άντρα, κι εγώ δε γίνομαι γυναίκα του βασιλιά, μόνο εσένα θα κάνω βασιλιά. Να πας τώρα δα στη μάνα μου και να της γυρέψεις ένα τσαμπί σταφύλι.

* φιλέψεις: κεράσεις

* νομάτοι: άνθρωποι

Πηγαίνει ο ψαράς στη Θάλασσα και φωνάζει:

- Κυρά μάνα Θάλασσα, έβγα όξω και σε θέλω.

Βγαίνει η Θάλασσα και του λέει:

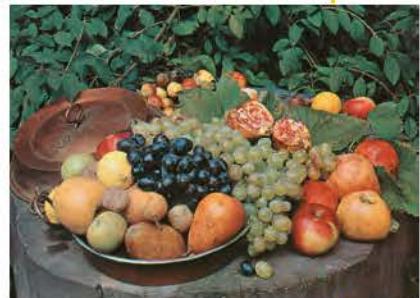
- Καλώς τον γαμπρό μου και καλώς τον τι αγαπάς;

- Μ' έστειλε η θυγατέρα σου να μου δώσεις ένα καλαθάκι σταφύλια.

- Τώρα, γαμπρέ, είπε η θάλασσα και πάει, του φέρνει ένα καλαθάκι σταφύλια: ίσαμε μια οκά* σταφύλια είχε μέσα εκείνο το καλαθάκι και το πήρε και το πάει στη γυναίκα του και της λέει:

- Αυτά τα σταφύλια εμένα μονάχα δε σώνουνε.

- Έννοια σου κι αυτό το καλαθάκι είναι θαυματουργό και άιντε στον βασιλιά και πες του να έρθει με το στράτευμά του να χορτάσει σταφύλια.

Πήγε ο ψαράς και λέει του βασιλιά:

- Αν κοπίασετε μαζί με το στράτευμά σου αύριο, τα σταφύλια είναι έτοιμα.

Τη δεύτερη τη μέρα πάει ο βασιλιάς με το στράτευμά του και καθίσανε στο ίδιο το πλατύ το μέρος και πηγαίνανε οι άνθρωποι του βασιλιά και στου ψαρά το σπίτι και κουβαλούσανε τα σταφύλια με τα πιάτα· και η γυναίκα του ψαρά έβγαζε από το καλαθάκι και δεν άδειαζε, ώσπου χορτάσανε τα στρατεύματα και τα πάρνει ο βασιλιάς και φύγανε. Πάει και ο ψαράς στο σπίτι του και λέει στη γυναίκα του:

- Σε γλίτωσα και σήμερα, γυναίκα. Για να δούμε τι άλλο θα συλλογιστεί ο πολυχρονεμένος ο βασιλιάς μας.

Περάσανε πάλι κάμποσες μέρες και του μηνάει* ο βασιλιάς του ψαρά και του λέει:

- Αυτή η γυναίκα δεν είναι για σένα· αυτή ταιριάζει με μένα. Λοιπόν τώρα θέλω να μου φέρεις έναν άνθρωπο να έχει δυο πιθαμές το μπόι του και τρεις πιθαμές τα γένια του.

Πηγαίνει ο ψαράς στη γυναίκα του και της λέει:

- Τώρα τα μπλέξαμε, γυναίκα· μας γυρεύει ο βασιλιάς να του πάω έναν άνθρωπο να έχει δυο πιθαμές μπόι και τρεις πιθαμές τα γένια του.

- Έννοια σου, άντρα, κι αυτό θα ταιριάξει. Εγώ έχω έναν αδελφό τέτοιον. Να πας στη μάνα μου και να της πεις να μου στείλει μαζί σου τον αδελφό μου τον Ρεβιθάκη για να κουνάει το παιδί μας στο σκαφίδι*.

Πάει στη Θάλασσα ο ψαράς και φωνάζει:

- Κυρά μάνα Θάλασσα, έβγα όξω και σε θέλω.

Βγήκε η Θάλασσα και της λέει:

- Μ' έστειλε η θυγατέρα σου, να της στείλεις τον Ρεβιθάκη για να κουνάει το μωρό μας στο σκαφίδι.

- Καλά, γαμπρέ, είπε η Θάλασσα και φώναξε: Ρεβιθάκη, να πας στην αδελφή σου να κουνάς το μωρό της.

Αφού τάισε τις όρνιθές του, ο Ρεβιθάκης ανεβαίνει σ' έναν πετεινό και βγαίνει μέσ' από τη Θάλασσα. Τον βλέπει ο ψαράς και ήταν δυο πιθαμές το μπόι του και τρεις πιθαμές τα γένια του και σερνότανε καταγής. Μπαίνει ο ψαράς μπροστά και πάνε σπίτι.

- Τι με θέλεις, αδελφή;

- Να πας στον βασιλιά να σε δει.

Μπαίνει λοιπόν πάλι μπροστά ο ψαράς, καταπόδι ο Ρεβιθάκης, πάνε στον βασιλιά.

* οκά: μονάδα βάρους που χρησιμοποιούνταν πριν το κιλό

* μηνάει: ειδοποιεί

* σκαφίδι: κούνια

- Τι ορίζεις, αφέντη βασιλιά; ρώτησε ο Ρεβιθάκης.

- Σε φώναξα να σε δω, είπε ο βασιλιάς.

- Ε, με είδες τώρα;

- Σε είδα, είπε ο βασιλιάς.

Τότε ο Ρεβιθάκης λέει:

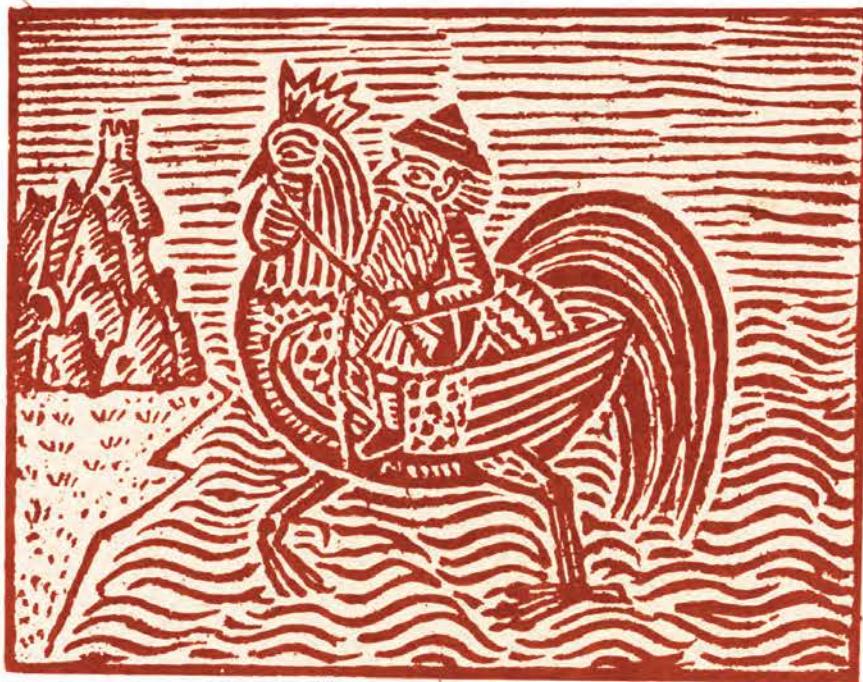
- Πήδηξε, πετεινέ!

Πήδηξε ο πετεινός και από τη φαρμακάδα που είχε το τσίμπημά του πέθανε ο βασιλιάς. Τότε λέει ο Ρεβιθάκης στο Συμβούλιο του βασιλιά:

- Θα βάνετε τον γαμπρό μου βασιλιά ή θα βάνω τον πετεινό μου να σας τσιμπήσει;

- Θα τον βάνουμε, είπε το Συμβούλιο.

Και τον έβαναν τον ψαρά στον θρόνο βασιλιά και φέρανε και τη γυναίκα του βασίλισσα και βασιλεύουσε ως τώρα: έχουν και τον Ρεβιθάκη πάνω στον πετεινό καβαλάρη και ανεβοκατεβαίνει πάνω στο παλάτι και ζουν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα.

Ο Ρεβιθάκης πάνω στον πετεινό του

Ελληνικά Παραμύθια, εκδογή Γ. Α. Μέγα, εκδ. Ι. Δ. Κοκκιάρος, Αθήνα, 1993 (διασκευή)

 1. Διαβάσατε προσεκτικά το παραμύθι με τον Ρεβιθάκη;

Υπάρχουν μικρά επεισόδια που επαναλαμβάνονται και σε κάθε επανάληψη κάτι αλλάζει.

Μπορείτε να βρείτε αυτά τα επεισόδια στο παραμύθι;

π.χ. «Αυτή η γυναίκα πόχεις εσύ δεν είναι για σένα...» «και γητώνει ο ψαράς τη γυναίκα του».

Πόσες φορές επαναλαμβάνεται αυτό το επεισόδιο; Τι αλλάζει κάθε φορά;

2. Η γλώσσα στην οποία είναι γραμμένο το παραμύθι σάς φαίνεται διαφορετική από αυτήν που μιλάμε συνήθως σήμερα; Π.χ. κάποιοι τύποι ρημάτων, έδωκε, πόχεις, και κάποιοι τύποι ονομάτων, παστρεμένο, αυτού.

Μπορείτε να βρείτε και άλλα τέτοια παραδείγματα;

3. Υπάρχουν λέξεις ή φράσεις που δείχνουν τι σκέφτονται ή τι αισθάνονται τα πρόσωπα της ιστορίας; Μπορείτε να τις βρείτε;

Αν δεν είναι αρκετές, μπορείτε να προσθέσετε και άλλες παρόμοιες λέξεις ή φράσεις;
Σε ποια σημεία του κειμένου θα τις βάζατε;

4. Διαβάστε το παραμύθι που ακολουθεί:

Ο μανδαρίνος* και ο γάτος

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας μανδαρίνος που είχε έναν γάτο παχουλό και καλοταϊσμένο που τον αγαπούσε πολύ. Ήταν τόσο περήφανος για το εξαιρετικά όμορφο και δυνατό ζώο του, που το ονόμασε «Ουρανό».

Όμως μια μέρα ένας φίλος του του ήττει:

– Επίτρεψέ μου να παρατηρήσω ότι υπάρχει κάτι πιο ισχυρό από τον ουρανό, είναι τα σύννεφα, αφού μπορούν να κρύψουν τον ουρανό.

– Έχεις δίκιο, απάντησε ο μανδαρίνος, και σ' ευχαριστώ. Από δω και πέρα θα φωνάζω τον υπέροχο γάτο μου «Σύννεφο».

Λίγο καιρό αργότερα ένας άλλος μανδαρίνος πήγε στο σπίτι του για να πιουν τσάι.

– Τι, ρώτησε έκπληκτος, φωνάζετε «Σύννεφο» αυτό το εξαίσιο ζώο; Αφού υπάρχει κάτι πιο δυνατό από τα σύννεφα, είναι ο άνεμος που τα διώχνει από μπροστά του.

Έτσι ποιπόν ο αφέντης του ονόμασε «Άνεμο» τον γάτο για τον οποίο ήταν τόσο περήφανος.

Δεν είχε περάσει μια βδομάδα και ο δήμαρχος της πόλης, καλεσμένος στο σπίτι του μανδαρίνου, είδε τον γάτο...

κινέζικος μύθος (διασκευή)

Όπως βλέπετε, το παραμύθι δεν έχει τελειώσει. Προσπαθήστε τώρα να γράψετε τη συνέχεια και το τέλος του, συνεχίζοντας την ίδια επαναληπτική δομή μικρών επεισοδίων.

* μανδαρίνος: ανώτερος δημόσιος υπάλληλος στην αυτοκρατορική Κίνα

Αν θέλεις να κρατήσεις τη γυναίκα σου,

υπόθεση

θα κάνεις ένα τραπέζι από ψάρια.

απόδοση

Η εξαρτημένη πρόταση που εισάγεται με τον σύνδεσμο αν ή εάν ονομάζεται **υπόθεση**, ενώ η ανεξάρτητη ονομάζεται **απόδοση**.

5. Αν θέλεις να κρατήσεις τη γυναίκα σου, θα κάνεις ένα τραπέζι από ψάρια να χορτάσεις όλο το στράτευμα, είπε ο βασιλιάς στον φτωχό ψαφά.

Βρείτε παρόμοιες προτάσεις μέσα στο κείμενο και διατυπώστε τις με όλους τους δυνατούς τρόπους:

Αν ήθελες

.....

Αν θελήσεις

.....

Αν θα ήθελες

.....

6. Ξέρετε ότι στη χώρα των παραμυθιών τα πράγματα μιλάνε;

Το μαγικό τεντζεράκι είπε στην όμορφη κοπέλα μερικά μυστικά μαγειρικής για να εντυπωσιάσει τον βασιλιά και το στράτευμά του.

Εσείς μπορείτε να της πείτε μερικά ακόμα; Γράψτε τα δικά σας μαγειρικά μυστικά!

Θα γλείφουν και τα δάχτυλά τους αν

.....

Θα τους κόψεις την πείνα αν

.....

Θα τα κάνεις κάθε φορά σαλάτα αν

.....

7. Αν διαβάσετε τις δυο παραγγάφους «Πήγανε και ρωτήσανε τον βασιλιά... και γλιτώνει ο ψαράς τη γυναίκα του», θα δείτε ποια είναι τα αγαπημένα φαγητά του βασιλιά.

Τα ίδια φαγητά όμως έχει και το διάσημο εστιατόριο «Το πιρούνι του καλοφαγά».

Ο ιδιοκτήτης του θέλει να φτιάξει έναν κατάλογο για να διαφημίσει τα φαγητά του μαγαζού του. Για να τον βοηθήσετε, διορθώστε το κείμενο και γράψτε το στο τετράδιό σας βάζοντας άρθρα όπου χρειάζεται.

Το πιρούνι του καλοφαγά

Το ψωμί μας είναι ζυμωτό!
 Τα βραστά ψάρια μας μοσχοβόλάνε θάλασσα!
 Φτιαγμένη από ποικιλία χίλιων ψαριών είναι ψαρόσουπά μας!
 Το στιφάδο μας από ψάρια λιώνει στο στόμα!
 Ψάρια μας τηγανίζονται σε φρέσκο ελαιόλαδο!
 Ανεπανάληπτες είναι σάλτσες μας για τα ψητά ψάρια!

8. Οι πέξεις τρελάθηκαν! Κάτι έκανε η κοπέλα με το τεντζεράκι της και από μέσα πετάγονται πέξεις που κάποια διαλυτικά τους έχουν μπει σε πάθος θέση, ενώ άλλα έχουν φύγει τελείως. Μπορείτε να βρείτε τη σωστή γραφή των πέξεων;

φαί	
πλάϊ	
άιντε	
μποϊ	
τάϊσες	

9. α. Εδώ βλέπετε κάποιες από τις εκφράσεις που είπε το μαγικό τεντζεράκι στην κοπέλα. Μήπως μπορείτε να τις γράψετε σωστά;

1. Κάποιο πάτο έχει η λάθα.

.....

2. Καίγομαι σε μια πιρουνιά σανό.

.....

3. Μασάω τα πόδια μου.

.....

4. Από την πύλη έρχομαι και στην κορφή καρότο.

.....

5. Στύβω χυμό στ' όνομά του.

.....

β. Μπορείτε τώρα να βρείτε τη σημασία τους; Γράψτε δίπλα σε κάθε εξήγηση τον αριθμό της έκφρασης που ταιριάζει:

- Αποφεύγω να μιλήσω ξεκάθαρα.
- Δείχνω σε κάποιον απεριόριστη εμπιστοσύνη.
- Κάτι ύποπτο συμβαίνει.
- Η απάντηση που δίνω ή παίρνω δεν είναι ακριβής.
- Αδυνατώ ν' αντιμετωπίσω και την παραμικρή δυσκολία.

Πώς οργανώνεται ένα διαφημιστικό κείμενο

Η διαφήμιση ενημερώνει και προσπαθεί να πείσει τον καταναλωτή για το προϊόν που διαφημίζεται:

- Με μια «ζωντανή» εικόνα που τραβάει την προσοχή.
- Με μια σύντομη συνθηματική φράση (σλόγκαν) που έχει σχέση με την εικόνα, με το όνομα του προϊόντος ή με το βασικό προτέρημά του.
- Με ένα μικρό κείμενο που περιγράφει το προϊόν και μας ενημερώνει για τα πλεονεκτήματά του.
- Με τη χρήση πολλών επιθέτων, συχνά σε συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό.
- Με την προστακτική και μερικές φορές με την υποτακτική έγκλιση.
- Με τη χρήση πολλών σημείων στίξης, και ιδιαίτερα του θαυμαστικού, του ερωτηματικού και των αποσιωπητικών.

Μπορείτε να διαβάσετε από το Ανδολόγιο:

Μάρω Λοΐζου, *Το χαμογελαστό συννεφάκι* (σελ. 253)

Ευγένιος Τριβιζάς, [Η θλιμμένη αγελάδα] (σελ. 273)

Ράντγιαρντ Κίπλινγκ, *Η φάλαινα κι ο οισοφάγος της* (σελ. 280)

Διαβάστε - Δείτε - Ακούστε - Επισκευτείτε

Μεταξά-Παξινού Μαίρη, *Σώος και αβλαβής από... τις δίαιτες*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2003

Οικονομίδου Χριστίνα (επιμ.), *Μπουκιές και ψίχουλα*, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 2002

Στίκα Δέσποινα, *Μακαρονούμπιάδα*, εκδ. Τέσσερα, Αθήνα, 1990

Η κατσαρόλα, το γεύμα και ο ουρανίσκος, ντοκιμαντέρ ελληνικής παραγωγής, 2002

Η Οδύσσεια της διατροφής, ντοκιμαντέρ γαλλικής παραγωγής, 1997

Ο γύρος του κόσμου «με κέικ», ντοκιμαντέρ καναδικής παραγωγής, 1999

Στα γρανάζια της παραγωγής της τροφής μας, ντοκιμαντέρ καναδικής παραγωγής, 1998

Η μπόσα νόβα του ζαχαροπλαστείου, στίχοι Μ. Κριεζή, μουσική Δ. Μαραγκόπουλος

Μαγιονέζα ή το κίτρινο χρώμα, στίχοι Μ. Κριεζή, μουσική Λ. Πλάτωνος

Ο χορός των μπιζελιών, στίχοι Μ. Κριεζή, μουσική Λ. Πλάτωνος